

concluziile care aduc în atenția generală nuanțe și posibilități noi de interpretare a operei eminesciene<sup>1</sup>.

**Concluzii.** La finele acestor considerații, o concluzie se desprinde cu ușurință: într-o perioadă de eflorescență literară, în care România îmbrățișa aproape în exclusivitate Apusul, în special cel francez și german, iar prezența unei vechi etape culturale de strînse legături cu culturile slave era ignorată (pînă la studiile și edițiile lui Ioan Bogdan), Eminescu a găsit singur, cu extraordinarul său instinct de creator, drumul spre valorile culturii ruse. Nu trebuie să uităm că în această epocă literatura clasică rusă își face intrarea triumfală în conștiința culturală și estetică a Europei, fenomen de literatură universală caracteristic celei de a doua jumătăți a secolului al XIX-lea. Datorită lui Eminescu, acest fenomen poate fi înregistrat și în cultura română, înainte de descinderea emigranților ruși și de activitatea lui C. Dobrogeanu-Gherea.

Rusia demonstrase că o mare literatură modernă de tipul celor occidentale, capabilă să dialogheze cu acestea de la egal la egal, poate fi realizată și de popoare și culturi care trăiseră secole în șir în cuprinsul tradiției culturale bizantine, lipsită de o adevărată „beletristică”. Eminescu n-a rămas străin de această realitate. Atent, ca ziarist și gânditor politic, la orice mișcare a politicii țariste, pledînd pentru fermitate în apărarea intereselor naționale, Eminescu a fost, în același timp, un sincer prețuitor al poporului rus și culturii sale, un admirator al geniului poetic național al Rusiei. Suplinind printr-o excepțională putere de pătrundere și intuiție informația amănunțită din surse de prima mînă, el și-a făurit o imagine exactă și profundă asupra realităților rusești. El a privit valorile culturii ruse în același spirit în care a abordat creația unui Shakespeare, Schiller, Goethe, Kant, Schopenhauer, sau Victor Hugo: ca tot atîtea modalități de a da culturii române acele orizonturi universale, deschise spre toate zările, fără de care o creație națională de talie universală nu poate să apară. Larga audiență pe care opera eminesciană o găsește astăzi în patria lui Pușkin și Maiakovski este o dovadă că mesajul lui Eminescu este înțeles, în sfîrșit, în cadrele sale firești.

<sup>1</sup> După M. Novicov, una din cauzele pentru care „Poeziile de dragoste au fost... mai slab traduse, în timp ce poeziile de meditație filozofică... păstrează și în rusește mult mai multe semnamente eminesciene” (p. 390), stă în faptul că traducătorii sovietici, ei înșiși formați la școala unei literaturi de idei, au văzut „în latura filozofică a poeziei eminesciene și esența originalității ei” în filozofia sa „substanța însăși a poeziei sale” prin care poetul și-a comunicat „un crîmpei din grandioasa construcția filozofică prin care se încearcă — printr-un suprem și disperat efort — împăcarea viziunii romantice cu realitatea meschină a vremii”. Demonstrațiile par convingătoare (ex. Scrisorile, Viața, Luceafărul etc.). Ideea este confirmată și de opinia mai recentă a lui I. Negoîtescu (art. *Poezia lui Eminescu*, în S, nr. 1, ian. 1967), care consideră că „filozofia lui Eminescu nu este de fapt o filozofie a poematizării, ci o filozofie poetizată, de unde și caracterul ei discursiv, retoric și uneori didactic”.